

Zadłużenie oraz oszczędności
gospodarstw domowych
we Francji

Tomasz Wira

Wrocław 2023

Tabela 1. Finanse gospodarstw domowych w latach 2012-2022.

Francja (oszczędności vs zadłużenie gospodarstw domowych)																
Okres (w kwartałach)	2012Q1	2012Q2	2012Q3	2012Q4	2013Q1	2013Q2	2013Q3	2013Q4	2014Q1	2014Q2						
Oszczędności (w mln EUR)	3812175	3810713	3871323	3927754	3969664	3964089	4037029	4066161	4112199	4149510						
Zadłużenie (w mln EUR)	1116204	1122154	1124294	1133886	1137275	1143883	1152178	1157533	1158243	1165312						
Zmiana poziomu oszczędności (w mln EUR)	-----	-1462	60610	56431	41910	-5575	72940	29132	46038	37311						
Dynamika zmian oszczędności	-----	-0,04%	1,59%	1,46%	1,07%	-0,14%	1,84%	0,72%	1,13%	0,91%						
Zmiana poziomu zadłużenia (w mln EUR)	-----	5950	2140	9592	3389	6608	8295	5355	710	7069						
Dynamika zmian zadłużenia	-----	0,53%	0,19%	0,85%	0,30%	0,58%	0,73%	0,46%	0,06%	0,61%						
Liczba ludności Francji	65276983	65276983	65276983	65276983	65600350	65600350	65600350	65600350	66165980	66165980						
Oszczędności na przypadające na jednego mieszkańca (w mln EUR)	0,05839999	0,05837759	0,0593061	0,06017058	0,06051285	0,06042786	0,06153975	0,06198383	0,06214975	0,06271365						
Zadłużenie przypadające na jednego mieszkańca (w mln EUR)	0,0170995	0,01719065	0,01722344	0,01737038	0,01733642	0,01743715	0,0175636	0,01764523	0,01750511	0,01761195						
2014Q3	2014Q4	2015Q1	2015Q2	2015Q3	2015Q4	2016Q1	2016Q2	2016Q3	2016Q4	2017Q1	2017Q2	2017Q3	2017Q4	2018Q1		
4164606	4190439	4388024	4380430	4351302	4448535	4431430	4416229	4517603	4724645	4778799	4855657	4904821	4939266	4909170		
1170185	1177747	1181731	1191767	1204317	1213870	1217556	1229197	1243291	1255713	1270786	1288308	1302824	1322800	1347795		
15096	25833	197585	-7594	-29128	97233	-17105	-15201	101374	207042	54154	76858	49164	34445	-30096		
0,36%	0,62%	4,72%	-0,17%	-0,66%	2,23%	-0,38%	-0,34%	2,30%	4,58%	1,15%	1,61%	1,01%	0,70%	-0,61%		
4873	7562	3984	10036	12550	9553	3686	11641	14094	12422	15073	17522	14516	19976	24995		
0,42%	0,65%	0,34%	0,85%	1,05%	0,79%	0,30%	0,96%	1,15%	1,00%	1,20%	1,38%	1,13%	1,53%	1,89%		
66165980	66165980	66458153	66458153	66458153	66458153	66638391	66638391	66638391	66638391	66809816	66809816	66809816	66809816	67026224		
0,0629418	0,06333223	0,06602687	0,06591261	0,06547431	0,06693739	0,06649965	0,06627154	0,0677928	0,07089975	0,0715284	0,0726788	0,07341468	0,07393024	0,07324253		
0,0176856	0,01779989	0,01778158	0,01793259	0,01812143	0,01826518	0,01827109	0,01844578	0,01865728	0,01884369	0,01902095	0,01928321	0,01950049	0,01979949	0,02010847		
2018Q2	2018Q3	2018Q4	2019Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4	2020Q1	2020Q2	2020Q3	2020Q4	2021Q1	2021Q2	2021Q3	2021Q4	2022Q1	2022Q2
4976316	4991794	4873552	5077841	5212830	5313164	5346608	5079368	5344872	5392578	5579550	5656451	5796542	5819877	5945582	5822335	5626972
1367329	1384638	1408625	1413232	1442729	1473157	1496609	1501442	1513486	1536222	1563202	1573224	1603660	1628223	1648684	1664857	1693603
67146	15478	-118242	204289	134989	100334	33444	-267240	265504	47706	186972	76901	140091	23335	125705	-123247	-195363
1,37%	0,31%	-2,37%	4,19%	2,66%	1,92%	0,63%	-5,00%	5,23%	0,89%	3,47%	1,38%	2,48%	0%	2,16%	-2,07%	-3,36%
19534	17309	23987	4607	29497	30428	23452	4833	12044	22736	26980	10022	30436	24563	20461	16173	28746
1,45%	1,27%	1,73%	0,33%	2,09%	2,11%	1,59%	0,32%	0,80%	1,50%	1,76%	0,64%	1,93%	2%	1,26%	0,98%	1,73%
67026224	67026224	67026224	67290471	67290471	67290471	67290471	67485531	67485531	67485531	67485531	67656682	67656682	67656682	67656682	67842582	67842582
0,07424431	0,07447524	0,07271112	0,07546152	0,07746758	0,07895864	0,07945565	0,07526603	0,07920027	0,07990717	0,08267772	0,08360521	0,08567582	0,08602073	0,08787871	0,08582125	0,0829416
0,02039991	0,02065815	0,02101603	0,02100196	0,02144032	0,02189251	0,02224102	0,02224835	0,02242682	0,02276372	0,02316351	0,02325305	0,02370291	0,02406596	0,02436838	0,02454	0,02496372

Tabela 2. Struktura oszczędności gospodarstw domowych w latach 2012-2022.

Oszczędności										2012Q1	2012Q2	2012Q3	2012Q4	2013Q1
Gotówka										50562,0	52169,0	52568,0	53653,0	52110,0
Depozyty										1131965,0	1150128,0	1161519,0	1160670,0	1169193,0
Dłużne papiery wartościowe										81098,0	80584,0	84130,0	85396,0	84377,0
Pożyczki (zapisane w eurostat po stronie oszczędności)										28181,0	28243,0	28439,0	28696,0	28838,0
Akcje notowane										145048,0	138198,0	139243,0	149689,0	157611,0
Akcje nienotowane										313671,0	297154,0	304279,0	322826,0	334951,0
Inny kapitał własny										367528,0	373434,0	384504,0	387633,0	385904,0
Tytuły uczestnictwa/jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym										253992,0	252578,0	261125,0	264883,0	266942,0
Ubezpieczenia na życie i uprawnienia do renty										1440130,0	1438225,0	1455516,0	1474308,0	1489738,0
Uprawnienia emerytalno-rentowe, roszczenia funduszy emerytalnych wobec zarządzających oraz uprawnienia do świadczeń pozaemerytalnych										0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2013Q2	2013Q3	2013Q4	2014Q1	2014Q2	2014Q3	2014Q4	2015Q1	2015Q2	2015Q3	2015Q4	2016Q1	2016Q2	2016Q3	2016Q4
52970,0	53180,0	54805,0	53806,0	55180,0	55692,0	56640,0	55660,0	57020,0	57748,0	59282,0	58597,0	60138,0	61181,0	62886,0
1183467,0	1190975,0	1187292,0	1188560,0	1198873,0	1203712,0	1207243,0	1218210,0	1232613,0	1238634,0	1245416,0	1252457,0	1269748,0	1280985,0	1295877,0
82602,0	81401,0	82412,0	81720,0	81600,0	78512,0	77073,0	71696,0	68122,0	66486,0	65970,0	59791,0	57457,0	58830,0	57491,0
29081,0	29420,0	29487,0	29788,0	30160,0	30366,0	30539,0	31194,0	31205,0	31568,0	31732,0	31893,0	31721,0	32457,0	10217,0
155749,0	170282,0	174492,0	179389,0	176926,0	175762,0	188443,0	234295,0	222360,0	208735,0	240661,0	231575,0	214432,0	227407,0	249325,0
330712,0	360044,0	368194,0	386935,0	395007,0	389591,0	393395,0	447945,0	438797,0	417350,0	430169,0	428775,0	422776,0	445106,0	466902,0
366737,0	360072,0	350452,0	350881,0	349504,0	345850,0	344115,0	355399,0	359991,0	363788,0	373146,0	351548,0	359207,0	388303,0	393302,0
264753,0	270782,0	285079,0	288369,0	291311,0	296569,0	289903,0	332582,0	331164,0	325830,0	336959,0	342263,0	317406,0	323458,0	283200,0
1498018,0	1520873,0	1533948,0	1552751,0	1570949,0	1588552,0	1603088,0	1641043,0	1639158,0	1641163,0	1665200,0	1674531,0	1683344,0	1699876,0	1905445,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2017Q1	2017Q2	2017Q3	2017Q4	2018Q1	2018Q2	2018Q3	2018Q4	2019Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4	2020Q1	2020Q2	2020Q3
62421,0	63830,0	65144,0	67382,0	66833,0	69266,0	70422,0	73094,0	73180,0	75936,0	78024,0	80727,0	81807,0	87355,0	90333,0
1312130,0	1332493,0	1341852,0	1354238,0	1365080,0	1394152,0	1404108,0	1419583,0	1438688,0	1467709,0	1482986,0	1494228,0	1526120,0	1587636,0	1613408,0
53204,0	51817,0	50305,0	49023,0	41802,0	39786,0	39824,0	39587,0	41314,0	40003,0	40325,0	39348,0	37116,0	37423,0	36497,0
10283,0	10352,0	10423,0	10393,0	10306,0	10583,0	10464,0	10539,0	10518,0	10642,0	10705,0	10493,0	10795,0	11211,0	10884,0
264660,0	271741,0	273997,0	281057,0	273785,0	270234,0	295265,0	251656,0	277700,0	284184,0	293605,0	304837,0	237873,0	273732,0	270052,0
495039,0	514130,0	535015,0	544206,0	539382,0	552184,0	559430,0	506234,0	564646,0	586784,0	603446,0	632669,0	531654,0	585996,0	591266,0
394230,0	390879,0	392276,0	389188,0	391329,0	393298,0	395161,0	399349,0	406913,0	409465,0	415592,0	411684,0	411787,0	416553,0	418170,0
290324,0	310820,0	315956,0	311123,0	292133,0	304583,0	280673,0	260557,0	274766,0	291519,0	281388,0	292415,0	250738,0	271752,0	266455,0
1896508,0	1909595,0	1919853,0	1932656,0	1928520,0	1942230,0	1936447,0	1912953,0	1990116,0	2046588,0	2107093,0	2080207,0	1991478,0	2073214,0	2095513,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2020Q4	2021Q1	2021Q2	2021Q3	2021Q4	2022Q1	2022Q2								
94068,0	96347,0	100808,0	103615	106055,0	107824,0	110976,0								
1635671,0	1666609,0	1703495,0	1731385	1736856,0	1761867,0	1787200,0								
35088,0	34820,0	33868,0	34027	33480,0	32314,0	31922,0								
10898,0	11007,0	11398,0	11323	10570,0	11674,0	12021,0								
308789,0	323208,0	335501,0	333773	360386,0	340053,0	305811,0								
664199,0	703870,0	754677,0	739823	803366,0	750303,0	700582,0								
413894,0	412958,0	418634,0	420420	429671,0	438206,0	447367,0								
280143,0	288325,0	299361,0	297955	294613,0	308243,0	290558,0								
2136800,0	2119307,0	2138800,0	2147556	2170585,0	2071851,0	1940535,0								
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0								

Tabela 3. Struktura zadłużenia gospodarstw domowych w latach 2012-2022

Tabela 11.3.1. Bilans w Zakładach Gospodarki Komunalnej w latach 2012-2022													
Zadłużenie	2012Q1	2012Q2	2012Q3	2012Q4	2013Q1	2013Q2	2013Q3	2013Q4	2014Q1	2014Q2	2014Q3	2014Q4	
Kredyty i pożyczki	1116204,0	1122154,0	1124294,0	1133886,0	1137275,0	1143883,0	1152178,0	1157533,0	1158243,0	1165312,0	1170185,0	1177747,0	
2015Q1	2015Q2	2015Q3	2015Q4	2016Q1	2016Q2	2016Q3	2016Q4	2017Q1	2017Q2	2017Q3	2017Q4	2018Q1	2018Q2
1181731,0	1191767,0	1204317,0	1213870,0	1217556,0	1229197,0	1243291,0	1255713,0	1270786,0	1288308,0	1302824,0	1322800,0	1347795,0	1367329,0
2018Q3	2018Q4	2019Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4	2020Q1	2020Q2	2020Q3	2020Q4	2021Q1	2021Q2	2021Q3	2021Q4
1384638,0	1408625,0	1413232,0	1442729,0	1473157,0	1496609,0	1501442,0	1513486,0	1536222,0	1563202,0	1573224,0	1603660,0	1628223	1648684,0
2022Q1	2022Q2												
1664857,0	1693603,0												

Tabela 4. Najważniejsze zmiany finansów gospodarstw domowych w całym badanym okresie.

W milionach euro lub w procentach	
Różnica oszczędności w całym badanym okresie (w mln EUR)	1814797
Różnica oszczędności w całym badanym okresie (w procentach)	32,25%
Różnica zadłużenia w całym badanym okresie (w mln EUR)	577399
Różnica zadłużenia w całym badanym okresie (w procentach)	34,09%
Spadek oszczędności wywołany COVID-19 (w mln EUR)	-267240
Spadek oszczędności wywołany COVID-19 (w procentach)	-5,00%
Wzrost zadłużenia wywołany COVID-19 (w mln EUR)	4833
Wzrost zadłużenia wywołany COVID-19 (w procentach)	0,32%
Spadek oszczędności wywołany wojną w Ukrainie (w mln EUR)	-318610
Spadek oszczędności wywołany wojną w Ukrainie (w procentach)	-5,36%
Wzrost zadłużenia wywołany wojną w Ukrainie (w mln EUR)	44919
Wzrost zadłużenia wywołany wojną w Ukrainie (w procentach)	2,65%

Tabela 5. Oszczędności przypadające na 1 mieszkańca.

Oszczędności przypadające na 1 mieszkańca w drugim kwartale 2022 roku	
Państwo	Oszczędności w tys. EUR
Dania	222,5
Luksemburg	177,4
Holandia	149,7
Szwecja	100
Niemcy	91
Austria	85
Włochy	83
Francja	82
Hiszpania	55
Czechy	30
Słowacja	24
Litwa	23
Polska	15
Cypr	10

Tabela 6. Zmiany w strukturze oszczędności 3 najważniejszych instrumentów finansowych dla gospodarstw domowych oraz w okresie kryzysu COVID-19 i kryzysu wywołanego wojną w Ukrainie.

a) Zmiany w strukturze dla 3 najważniejszych instrumentów finansowych.

Najważniejsze instrumenty finansowe gospodarstw domowych	1Q2012		2Q2022	
	Wartość w mln EUR	Udział w oszczędnościach	Wartość w mln EUR	Udział w oszczędnościach
Ubezpieczenia na życie i uprawnienia do renty	1940535,0	38%	2071851,0	34%
Depozyty	1787200,0	30%	1761867,0	32%
Akcje nienotowane	305811,0	8%	700582,0	12%
Inny kapitał własny	367528,0	10%	447367,0	8%

b) Zmiana 3 najważniejszych instrumentów finansowych w całym badanym okresie.

Zmiana najważniejszych instrumentach w całym badanym okresie	Wzrost	Zmiana w procentach
Ubezpieczenia na życie i uprawnienia do renty	500405,0	26%
Depozyty	655235,0	37%
Akcje nienotowane	386911,0	127%
Inny kapitał własny	79839,0	22%

c) Zmiany instrumentów finansowych w okresie kryzysu COVID-19.

Zmiany wartości na instrumentach finansowych w okresie pandemii COVID-19	w mln EUR	w procen.	zmiana
Gotówka	1080,0		1% wzrost
Depozyty	31892,0		2% wzrost
Dłużne papiery wartościowe	-2232,0		-6% spadek
Pożyczki (zapisane w eurostat po stronie oszczędności)	302,0		3% wzrost
Akcje notowane	-66964,0		-22% spadek
Akcje nienotowane	-101015,0		-16% spadek
Inny kapitał własny	103,0		0% wzrost
Tytuły uczestnictwa/jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym	-41677,0		-14% spadek
Ubezpieczenia na życie i uprawnienia do renty	-88729,0		-4% spadek
Uprawnienia emerytalno-rentowe, roszczenia funduszy emerytalnych wobec zarządzających oraz uprawnienia do świadczeń pozaemerytalnych	0,0		0% brak zmian

d) Zmiany instrumentów finansowych w okresie kryzysu wywołanego wojną w Ukrainie.

Zmiana poziomu oszczędności w okresie wojny w Ukrainie	w mln EUR	w procen.	zmiana
Gotówka	4921,0		5% wzrost
Depozyty	50344,0		3% wzrost
Dłużne papiery wartościowe	-1558,0		-5% spadek
Pożyczki (zapisane w eurostat po stronie oszczędności)	1451,0		14% wzrost
Akcje notowane	-54575,0		-15% spadek
Akcje nienotowane	-102784,0		-13% spadek
Inny kapitał własny	17696,0		4% wzrost
Tytuły uczestnictwa/jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym	-4055,0		-1% spadek
Ubezpieczenia na życie i uprawnienia do renty	-230050,0		-11% spadek
Uprawnienia emerytalno-rentowe, roszczenia funduszy emerytalnych wobec zarządzających oraz uprawnienia do świadczeń pozaemerytalnych	0,0		0% brak zmian

Tabela 7. Zmiana struktury oszczędności w całym badanym okresie.

Oszczędności	Zmiana wartość	Zmiana procentowa
Gotówka	60414,0	119%
Depozyty	655235,0	58%
Dłużne papiery wartościowe	-49176,0	-61%
Pożyczki (zapisane w eurostat po stronie oszczędności)	-16160,0	-57%
Akcje notowane	160763,0	111%
Akcje nienotowane	386911,0	123%
Inny kapitał własny	79839,0	22%
Tytuły uczestnictwa/jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym	36566,0	14%
Ubezpieczenia na życie i uprawnienia do renty	500405,0	35%
Uprawnienia emerytalno-rentowe, roszczenia funduszy emerytalnych wobec zarządzających oraz uprawnienia do świadczeń pozaemerytalnych	0,0	0%

Tabela 8. Zmiana poziomu oszczędności w krajach Unii Europejskiej w latach 2012-2022.

Zmiana poziomu oszczędności w krajach UE w latach 2012-2022 (w bln EUR)				
Państwo	1Q2012	2Q2022	Zmiana w bln EUR	Zmiana w procentach
Niemcy	4,5	7,5	wzrost o	3 wzrost o 66%
Francja	3,8	5,6	wzrost o	1,8 wzrost o 32%
Włochy	3,7	4,8	wzrost o	1,1 wzrost o 29%
Holandia	1,8	2,6	wzrost o	0,8 wzrost o 12%
Dania	0,642	1,3	wzrost o	0,665 wzrost o 103%
Szwecja	0,593	1,022	wzrost o	0,429 wzrost o 72%
Austria	0,521	0,765	wzrost o	0,243 wzrost o 47%
Polska	0,246	0,527	wzrost o	0,28 wzrost o 114%
Słowacja	0,071	0,123	wzrost o	0,052 wzrost o 160%
Luksemburg	0,0645	0,116	wzrost o	0,05 wzrost o 80%
Litwa	0,0252	0,0657	wzrost o	0,0405 wzrost o 160%

Tabela 9. Zmiana poziomu oszczędności w krajach Unii Europejskiej w okresie kryzysu COVID-19.

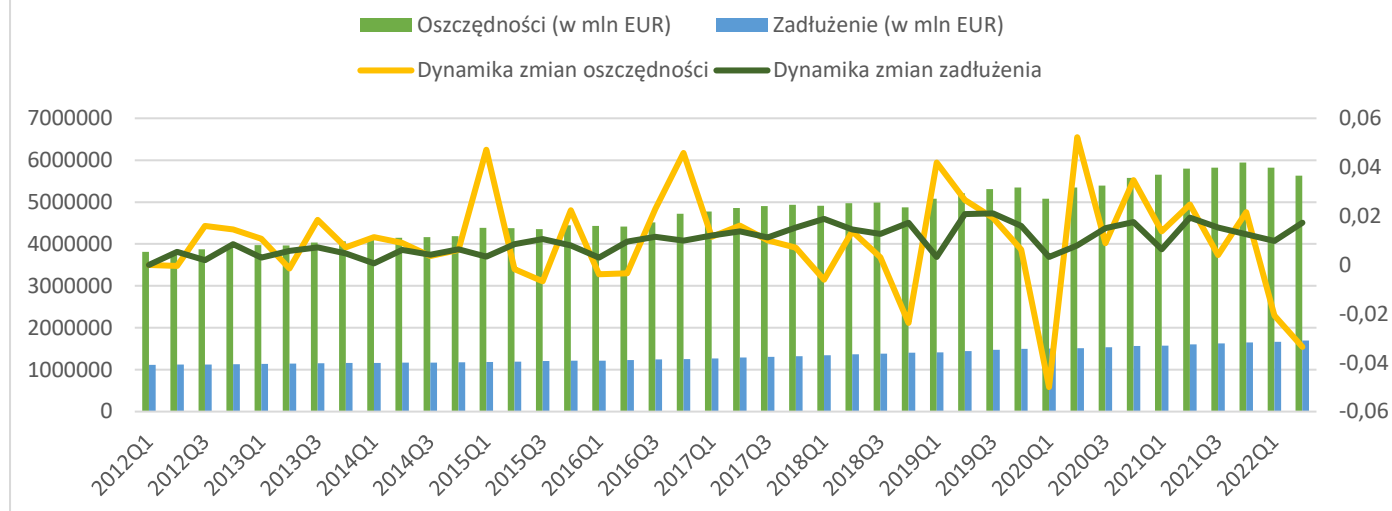
Zmiana poziomu oszczędności w krajach UE w okresie pandemii COVID-19 (w bln EUR)				
Państwo	4Q2019	1Q2020	Zmiana w bln EUR	Zmiana w procentach
Niemcy	6,6	6,5	spadek o	0,1 spadek o 1%
Francja	5,342	5	spadek o	0,3 spadek o 5%
Włochy	4,681	4,399	spadek o	0,282 spadek o 6%
Holandia	2,745	2,838	wzrost o	0,093 wzrost o 3%
Hiszpania	2,397	2,331	spadek o	0,066 spadek o 3%
Dania	1,05	1,04	spadek o	0,05 spadek o 5%
Szwecja	0,872	0,843	spadek o	0,029 spadek o 3%
Austria	0,707	0,686	spadek o	0,021 spadek o 3%
Polska	0,463	0,462	spadek o	0,001 spadek o 0%
Czechy*	0,296	0,291	spadek o	0,005 spadek o 2%
Słowacja	0,129	0,13	wzrost o	0,001 wzrost o 1%
Luksemburg	0,103	0,1	spadek o	0,003 spadek o 3%
Litwa	0,046	0,048	wzrost o	0,0018 wzrost o 4%
Cypr*	0,05	0,052	wzrost o	0,002 wzrost o 3%

* Dane pochodzą odpowiednio z I i II kwartłu 2020 roku.

Tabela 10. Zmiana poziomu oszczędności państw Unii Europejskiej w okresie wojny w Ukrainie.

Zmiana poziomu oszczędności w krajach UE w okresie wojny w Ukrainie (w bln EUR)				
Państwo	4Q2021	2Q2022	Zmiana w bln EUR	Zmiana w procentach
Niemcy	7,6	7,5	spadek o	0,1 spadek o 1%
Francja	5,9	5,6	spadek o	0,31 spadek o 5%
Włochy	5,189	4,85	spadek o	0,33 spadek o 15%
Holandia	3	2,616	spadek o	0,39 spadek o 13%
Hiszpania	2,065	2,062	spadek o	0,024 spadek o 1%
Dania	1,4	1,5	spadek o	0,128 spadek o 9%
Szwecja	1,091	1,022	spadek o	0,069 spadek o 7%
Austria	0,792	0,765	spadek o	0,027 spadek o 4%
Polska	0,548	0,543	spadek o	0,005 spadek o 1%
Czechy	0,344	0,361	wzrost o	0,008 wzrost o 5%
Słowacja	0,153	0,145	spadek o	0,008 spadek o 3%
Luksemburg	0,117	0,114	spadek o	0,003 spadek o 2%
Litwa	0,0659	0,065738	wzrost o	0,000216 wzrost o 0%

Wykres 1. Zestawienie oszczędności oraz zadłużenia gospodarstw domowych we Francji w latach 2012 - 2022 z podziałem na kwartały (w mln EUR)

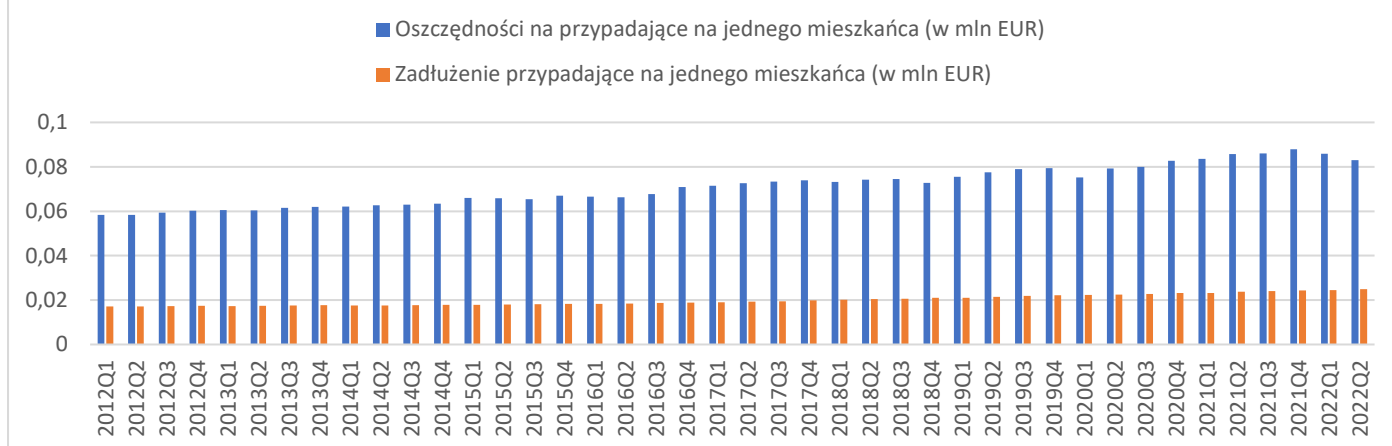
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Eurostat, https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nasq_10_f_bs&lang=en (dostęp.21.11.2022r)

Wnioski dla finansów gospodarstw domowych we Francji:

- **Cały badany okres:**
 - W przypadku oszczędności można zaobserwować na powyższym wykresie wzrost w całym badanym okresie o 32,25% tj. o 1,8 biliona euro. Dodatkowo dynamika oszczędności ujawnia bardzo duży wpływ wahań koniunkturalnych na oszczędności gospodarstw domowych, w przypadku kryzysu COVID wachania sięgały 10 punktów procentowych, co jest bardzo dużą zmianą w przypadku tak krótkiego okresu.
 - Natomiast zadłużenie obserwowane na powyższym wykresie wydaje się mieć stabilny i powolny trend wzrostowy w całym badanym okresie. Dane zawarte w tabeli 4 pokazują, że w całym badanym okresie nastąpił wzrost zadłużenia o 34,1% tj. o 0,577 biliona euro. Dynamika zmian zawarta na powyższym wykresie dowodzi, że wzrost poziomu zadłużenia był stabilniejszy od zmian poziomu oszczędności. Można wywnioskować na podstawie dynamiki zmian poziomu zadłużenia, że wachania koniunkturalne mają mniejszy wpływ na zmianę poziomu zadłużenia.
 - Na podstawie danych zawartych w tabeli 4 oraz na powyższym wykresie, iż to wzrost oszczędności był znacznie więkrszy ponieważ wzrosły one o 1,8 biliona euro w porównaniu do wzrostu zadłużenia którego zmiana ilościowa wyniosła 0,577 biliona euro. Mimo silnych wahań koniunkturalnych, które odzwierciedla dynamika zmian, to oszczędności osiągnęły silniejszy wzrost. Co oznacza że francuzi wolą oszczędzać niż przeznaczać na przyszłą konsumpcję.
- **Okres kryzysu Covid-19:**
 - Dynamika zmian oszczędności dowodzi iż w ostatnim kwartale 2019 roku nastąpił wyraźny spadek oszczędności gospodarstw domowych wywołany pandemią koronawirusa. Dane w tabeli 4 pokazują że w okresie od 4 kwartału 2019 do końca 1 kwartału 2020 roku nastąpił spadek oszczędności o 5% tj o 0,27 biliona euro. Dowodzi to że oszczędności są bardziej podatne na zmiany koniunktury niż zadłużenie.
 - Mimo iż nie jest to widoczne na powyższym wykresie nastąpił wzrost poziomu zadłużenia o 0,3% tj. o 4,8 miliarda euro. Może to dowodzić, że w przypadku zadłużenia nie nastąpiła zmiana trendu. Dokładniejszych informacji dostarczy analiza dynamiki zmian.
 - W przypadku dynamiki zmian oszczędności na powyższym wykresie widać szaleńczy spadek rozpoczynający się w ostatnim kwartale 2019 roku, spadek ten wyniósł aż 6%. Natomiast w przypadku dynamiki zmian zadłużenia widoczny jest trend spadkowy, co oznacza że kryzys nie spowodował wzrostu zainteresowania zaciąganiem kredytów.
- **Okres wojny we wschodniej Europie:**

- W przypadku oszczędności okres pomiędzy ostatnim kwartałem 2021 roku a 2 kwartałem 2022 roku cechuje się wyraźnym spadkiem oszczędności. Dane zawarte w tabeli 4 pokazują iż nastąpił spadek oszczędności o 5,4% tj. o 320 miliardów euro. Dowodzi to że takie tragiczne wydarzenie w odległym miejscu powoduje, iż lokalni mieszkańcy zmieniają swoje przewidywania co do miejscowej koniunktury na pesymistyczne.
- Natomiast w przypadku zadłużenia nie zmieniły się jego tendencje ponieważ powolny wzrost nadal trwał tj nastąpił wzrost o 2,6% czyli o 45 mliardów euro. Może to dowodzić, że empiryczne dane z tabeli 4 oraz wykresu 1 nie spowodowały wzrostu poziomu zadłużenia, ale dokładniejszych danych dostarczy analiza dynamiki zmian.
- W przypadku dynamiki zmian oszczędności w tego kryzysu można zaobserwować trend spadkowy oraz jego spowolnienie w drugiej połowie okresu, co dowodzi spadku zainteresowania oszczędzaniem. Natomiast dynamika zmian zadłużenia do połowy okresu kryzysu kontynuowała trend spadkowy z popszonego okresu, ale w drugiej połowie nastąpiła zmiana trendu na rosnący. Na podstawie tych informacji można wyciągnąć następujące wnioski nastąpiło duże zmniejszenie się zainteresowania oszczędzaniem na przyszłość a wzrosło zainteresowanie wydawaniem środków na przyszłą konsumpcję.

Wykres 2. Oszczędności oraz zadłużenie gospodarstw domowych we Francji przypadające na jednego mieszkańca (w mln EUR)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/table?lang=en> oraz https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nasq_10_f_bs&lang=en (dostęp.05.01.2023r)

Wnioski dla finansów gospodarstw domowych państw Unii Europejskiej:

- **W całym badanym okresie:**
 - Dane zawarte w tabeli 8 pokazują, że w przypadku czterech największych gospodarek wartość ilościowa wzrostu oszczędności zawierała się w przedziale od 0,8 do 3 bilionów euro. Co jest bardzo dużym wzrostem poziomu oszczędności, ponieważ dla dużej grupy krajów poziom oszczędności nie przekracza tego progu. Tak duży wzrost poziomu oszczędności może być spowodowany wysokim rozwojem tych czterech krajów oraz dużą akumulacją kapitału na ich terytorium.
 - Tabela 8 pozwala także na porównanie danych procentowych. Zauważalne jest, że niektóre kraje, głównie te z niższym poziomem oszczędności, wykazują ponad stuprocentowy wzrost poziomu oszczędności. Tak duży wzrost w stosunku do posiadanych oszczędności jest spowodowany przystąpieniem tych krajów do Unii Europejskiej w 2004 roku oraz uzyskaniem przez nie dostępu do wspólnego rynku.
 - Kolejnym wyraźnie widocznym wnioskiem jest dysproporcja w kapitale posiadanym przez poszczególne państwa. Głównym tego powodem może być izolacja gospodarcza przez dekady, państw biedniejszych z powodów ideologicznych i gospodarczych z byłego bloku socjalistycznego. Dopiero w wyniku transformacji gospodarczej i odejścia od systemu centralnego planowania państwa te uzyskały możliwość prywatnego oszczędzania i zaczęły gromadzić kapitał. Co także może mieć częściowy wpływ na poprzedni wniosek.
- **W okresie kryzysu COVID-19:**

- Na podstawie tabeli 9 można zauważyć wzrost poziomu oszczędności w przypadku czterech krajów. Są to głównie mniejsze kraje z mniejszym poziomem oszczędności z wyjątkiem Holandii. Wzrost oszczędności w grupie tych państw zawarł się w przedziale 1-3 procent. Wzrost poziomu oszczędności w tych krajach mógłby spowodowany małym rozmiarem gospodarek i niższą liczbą ludności. Do takiego stanu rzeczy mogło się także przyczynić inne podejście do oszczędzania w tych państwach.

- Tabela 9 pozwala także zauważyć większe spadki ilości kapitału w większych gospodarkach. Kraje wyżej rozwinięte odnotowały spadek na poziomie od 0,1 do 0,3 biliona euro. Natomiast państwa mniej rozwinięte od 2 do 66 miliardów euro. Natomiast spadek procentowy w krajach wyżej rozwiniętych zawarł się w przedziale 5-6%, a w krajach słabiej rozwiniętych w przedziale 1-3%. Nasuwa to wniosek iż państwa o wyższym poziomie rozwoju i wyższym poziomie akumulacji kapitału są bardziej narażone na negatywne oddziaływanie kryzysów.

- Najniższe spadki poziomu oszczędności odnotowały państwa byłego bloku socjalistycznego oraz mniejsze państwa, gdzie spadki nie przekraczały kilku miliardów. Co może być spowodowane w przypadku państw byłego bloku socjalistycznego, mniejszą liczbą powiązań gospodarczych z innymi państwami. W przypadku mniejszych państw, mniejsze gospodarki mogą podlegać mniejszym oddziaływaniom wahań cyklu koniunkturalnego.

- **W okresie kryzysu we wschodniej Europie:**

- Przyglądając się tabeli 10 można zauważyć kilkunastoprocentowe spadki oszczędności w przypadku Holandii i Włoch, odpowiednio wystąpiły 15 i 13% spadki. W przypadku Holandii mogłoby to spowodowane wysoką wymianą handlową z Rosją, paniką w momencie wybuchu wojny oraz wprowadzaniem sankcji przez Unię Europejską. Co spowodował przerwanie więzi między tymi krajami i chwilowe wzrosty cen produktów. W przypadku Włoch spadek był spowodowany głównie z paniką związaną z wybuchem wojny. Głównym motywem paniki była irracjonalność tej wony z punktu widzenia Włochów oraz zbyt daleko idące negatywne oceny koniunktury.

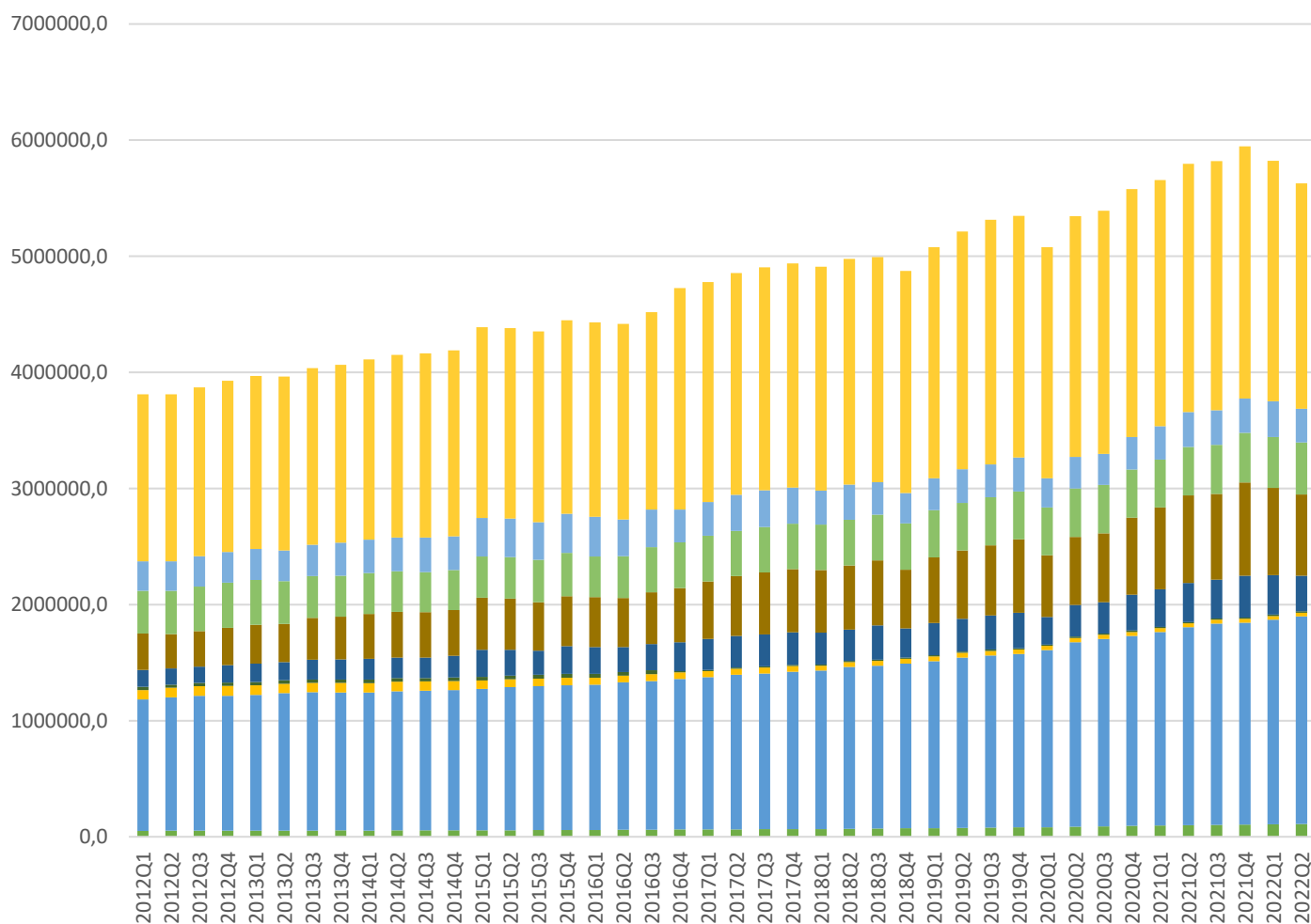
- Także w przypadku tego kryzysu wyraźnie zauważalny jest wyższy spadek ilości aktywów w krajach wyżej rozwiniętych. Może to być spowodowane silnym uzależnieniem tych gospodarek od surowców rosyjskich oraz panika z tym związana. Wpływ mogła mieć również otwartość gospodarcza która spowodowała panikę inwestorów zagranicznych i wyprzedaż instrumentów finansowych.

- W tabeli 10 wyraźnie zauważalny jest jako jedyny wzrost oszczędności w Czechach.

Prawdopodobnie sytuacja ta jest z tym, że Czechy były przygotowane na możliwość wybuchu wojny w Ukrainie. Co spowodowało zachowanie paniki i wyprzedaż instrumentów finansowych oraz związane z tym spadki ich wartości.

Wykres 3. Struktura oszczędności gospodarstw domowych we Francji w latach 2012 - 2022 z podziałem na kwartały (w mln EUR)

- Uprawnienia emerytalno-rentowe, roszczenia funduszy emerytalnych wobec zarządzających oraz uprawnienia do świadczeń pozaemerytalnych
- Ubezpieczenia na życie i uprawnienia do renty
- Tytuły uczestnictwa/jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym
- Inny kapitał własny
- Akcje nienotowane
- Akcje notowane
- Pożyczki (zapisane w eurostat po stronie oszczędności)
- Dłużne papiery wartościowe
- Depozyty
- Gotówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Eurostat, https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nasq_10_f_bs&lang=en (dostęp.21.11.2022r)

Wnioski dla zmian struktury oszczędności gospodarstw domowych:

- **W całym badanym okresie:**

- Dane zawarte w tabeli 6 oraz powyższy wykres dowodzą, że na przestrzeni badanego okresu nastąpiła istotna zmiana w strukturze oszczędności gospodarstw domowych. W roku 2012 trzecim najważniejszym instrumentem finansowym był inny kapitał własny o 10% znaczeniu w strukturze tj. o wartości 370 miliardów euro. Natomiast w 2022 roku trzecim najważniejszym instrumentem zostały akcje nienotowane które osiągnęły w strukturze 12% udział tj. 500 miliardów euro, a udział innego kapitału spadł do 8% tj. 450 miliardów euro. Co oznacza, że nastąpiła zmiana trendu w społeczeństwie francuskim gospodarstwa przestały gromadzić kapitał a zaczęły go inwestować.
- Wyraźnie zauważalny jest także w tabeli 6 ponad dwukrotny wzrost wartości akcji nienotowanych. W całym badanym okresie wartość tych instrumentów w strukturze oszczędności wzrosła z 305 miliardów euro do 700 miliardów euro. Jeżeli chodzi o wzrost wartości jaki osiągnęły akcje nienotowane to zmiana wolumenu osiągnęła 387 miliardów euro, natomiast wzrost procentowy wyniósł 123%.
- Także w przypadku gotówki można zaobserwować wysoki wzrost ilościowy. Jak pokazuje tabela 7 na przestrzeni lat 2012-2022 ilość gotówki w finansach gospodarstw wzrosła o 119% tj. o 60 miliardów euro. Ale jak pokazuje tabela 6 mimo tak dużego wzrostu procentowego nie stała się ona jednym z 3 najważniejszych instrumentów finansowych. Nadal najważniejszymi instrumentami od 2012 roku pozostają ubezpieczenia na życie i uprawnienia do renty oraz depozyty, których udział w strukturze w 2022 roku wynosił odpowiednio 34% i 32%.

- **W okresie kryzysu COVID:**

- W przypadku kryzysu z początku 2020 roku można zauważyć w tabeli 6 kilkunastoprocentowe spadki w przypadku akcji notowanych i nienotowanych oraz tytułów uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. W przypadku akcji notowanych spadek wyniósł 22% tj. 67 miliardów euro, akcje nienotowane spadły o 16% tj. 101 miliardów euro, a tytuły uczestnictwa odnotowały 16% spadek tj. o 41 miliardów euro. Tak duże spadki mogły wynikać z niepewności inwestycyjnej co do przyszłości.
- Analizując tabele 6 można zauważyć, że nastąpił bardzo duży spadek wartości jednego z trzech najważniejszych instrumentów finansowych gospodarstw domowych. Instrument ten, czyli akcje nienotowane osiągnęły spadek wartości o 101 miliardów euro tj. o 16%. Był to największy spadek wartości wśród instrumentów finansowych gospodarstw domowych i jednocześnie przypadek spadku na jednym z najważniejszych instrumentów finansowych. Co spowodowało prawdopodobne przejściowe problemy finansowe w gospodarstwach domowych.
- W tabeli 6 można zauważyć kilkuprocentowe wzrosty takich instrumentów finansowych jak gotówka, depozyty oraz pożyczki (umieszczone dane w Eurostat po stronie oszczędności). Instrumenty te nie osiągnęły zbyt dużej zmiany wolumenu, a wzrost procentowy nie przekroczył 1-3%. W przypadku dwóch pierwszych wymienionych instrumentów mogło nastąpić gromadzenie funduszy w celu zabezpieczenia. Natomiast w przypadku pożyczek trudno jest stwierdzić co się stało z powodu niewystarczającej ilości informacji.

- **W okresie wojny we wschodniej Europie:**

- W badanym okresie można zaobserwować kilkunastoprocentowy spadek w przypadku akcji notowanych i nienotowanych oraz ubezpieczeń na życie i uprawnień do rent, spadki wyniosły odpowiednio 15, 13 i 11%. Jeżeli mowa o spadku wolumenu to w przypadku akcji notowanych wyniosły one 54 miliardy euro, akcje nienotowane spadły o 102 miliardy euro, a w przypadku ubezpieczeń na życie i uprawnień do rent spadek wolumenu osiągnął 230 miliardów euro.
- Analizując tabele 7 można zauważyć bardzo duży spadek na dwóch z trzech najważniejszych instrumentów finansowych dla gospodarstw domowych. W przypadku akcji nienotowanych spadek osiągnął wielkość 102 miliardy euro tj. spadek o 13%. Natomiast w przypadku Ubezpieczeń na życie i uprawnień do renty spadek wartości osiągnął 230 miliardów euro tj. spadek o 11%. Co w efekcie mogło spowodować przejściowe trudności w budżetach gospodarstw domowych.
- Można zaobserwować także wzrosty wartości w przypadku takich instrumentów finansowych jak gotówka, depozyty, pożyczki (zapisane w Eurostat po stronie oszczędności) oraz inny kapitał własny. W przypadku gotówki nastąpił wzrost o 5 miliardów euro tj. o 5%, depozytów o 50 miliardów euro tj. o 3%, pożyczek (zapisane w Eurostat po stronie oszczędności) o 1,5 miliarda euro tj. o 14%, a inny kapitał własny wzrósł o 17,6 miliarda euro tj. o 4%. W przypadku gotówki i depozytów

mogła nastąpić zmiana trendu i zwrócenie się w stronę bardziej fizycznych i bliższych instrumentów finansowych. W przypadku pożyczek niema wystarczającej ilości informacji aby wyjaśnić tę kwestię. W przypadku innego kapitału własnego część społeczeństwa mogła w sytuacji nawracających kryzysów zmienić swoje upodobania co do form oszczędzania i wrócić do innego kapitału własnego rezygnując z akcji nienotowanych.

Podsumowanie

Na podstawie powyższej analizy można zauważyć jak wrażliwe na zmiany koniunktury są oszczędności francuzów. Zauważalne jest także stabilny wzrost zadłużenia wraz z powierzaniem się oszczędności gospodarstw domowych. Co może oznaczać, że stan zadłużenia jest mniej podatny na oddziaływanie kryzysu niż oszczędności. Widoczne jest także oddziaływanie kryzysów na zmiany trendów w społeczeństwie. Analiza oszczędności gospodarstw domowych dostarczyła cennych informacji o tym jak różne systemy gospodarcze wpływają na oszczędzanie przez społeczeństwo. Państwa o różnym poziomie rozwoju posiadają także zależne od niego poziomy oszczędności gospodarstw domowych. W przypadku kryzysu zależność od siebie różnych państw może wpływać na wewnętrzną sytuację gospodarczą pozostałych. Ale w okresie hossy państwa ze sobą współpracujące i pokojowo nastawione poprzez otwarcie gospodarcze mogą maksymalizować zyski z tego tytułu. Również analiza struktury dostarczyła wielu istotnych informacji. Na przestrzeni czasu w danym społeczeństwie zmieniają się trendy odnośnie sposobów oszczędzania. Natomiast w sytuacji kryzysu społeczeństwo często przechodzi od inwestowania w papiery wartościowe do gotówki oraz depozytów. Także negatywne informacje wywołane przez kryzys mogą wpłynąć na decyzje o oszczędzaniu.